

FASIAL HEMİATROFİ (BİR OLGU RAPORU)*

Gülnur E. YAVUZ**

GİRİŞ

Fasial hemiatrofi, yüzün deri ve subkutanöz dokularının erimesi ile karakterize ender görülen bir hastalıktır. Ayrıca kas, kırıldak, kemik dokusu da etkilenebilir. Başlangıcı genellikle klinik belirti vermeden ve özellikle 20 yaşına kadar olan süre içerisinde ortaya çıkar. Erime herhangi bir noktada, geride değişik derecelerde deformiteler bırakarak durabilir. Atrofi genellikle te ktarafli, bazan ise iki taraflı olur. Hastalık isminin düşündürdüğünden çok daha geniş kapsamlıdır ve ekstremiteleri, larenks, farenks, göz beyin ve vücuttaki diğer organları sarabilir.

Progresif hemifasial atrofi (progressive hemifacial atrophia) ya da fasial hemiatrofi, lokalize skleroderma (localized scleroderma), hemifasial mikrosomi (hemifacial microsomia), travmatik yağ nekrozu (traumatic fat necrosis), fasial paralizi (facial pralysis)'ye bağlı atrofi ve tek taraflı kısmi lipodistrofi (unilateral partial lipodystrophia)'den ayrılmalıdır. Hemifasial atrofi ve lokalize skleroderma arasındaki ilişki bakımından birçok spekülasyonlar yapılmıştır. Kimi yazarlar skleroderma ve fasial hemiatrofiyi aynı bozukluğun değişik cepheleri olarak görmelerine karşın, kimileri de bunları benzer patojenik ilişkiye sahip farklı olgular olarak düşünmektedirler (2).

(*) Gazi Üniversitesi Dişhekimliği Fakültesi I. Bilimsel Kongresinde tebliğ edilmiştir (16-21 Haziran 1987, Milli Kütüphane, Ankara).

(**) G.Ü. Dişhek. Fak. Ağız-Diş-Çene Hast. ve Cer. ABD., Dr.

OLGU RAPORU

59 yaşındaki M.B. isimli erkek hasta Ocak 1987 tarihinde kliniğimize başvurdu.

Hastamızın ağız dışı muayenesinde ilk göze çarpan nokta, sağ yüz yarısındaki çok belirgin bir atrofi idi (Resim 1). Ağız içi muayenede üst çenede kökler ve periodontitisli dişler saptandı.

Resim 1. Hastanın sağ, sol ve önden klinik görünümü.

Alınan anamnezde yüzdeki erimenin başlangıcı ile ilgili olarak kesin bir bilgi elde edilemedi. Yalnız 1960'lı yıllarda ciğerlerindeki bir rahatsızlık yüzünden Ankara Keçiören Sanatoryum'unda 45 gün yatığını belirtti. Bundan aşağı yukarı 10 sene sonra yüzünde bir erime olduğunu çevresi tarafından farkedildiğini, kendisinin ise

bir süre için, konuşma sırasında kısa süreli bir kesinti, yüz kaslarında çekilmeler ve dilini sıklıkla ısırması gibi olayları o dönemlerde yaşadığını söyledi.

Yine hastamız bundan 10 sene kadar önce dişsel problemler yüzünden sağ taraf dişlerini uzunca bir müddet kullanamadığını bildirdi.

Hastamızda yapılan çeşitli incelemelerin sonuçları ise şöyle idi :

Beyaz kan hücresi sayısı : 5200 (normal)

Hematokrit : % 42 (normal)

İdrar tahlil sonuçları : (normal)

Kan şekeri : 129 mgr. (ok az yüksek)

Kolestrol : 208 mgr. (normal)

Alkaleen fosfataz : 71 U/l. (normal)

Latex testi : negatif

IgG : 1430 mg/dL

IgM : 192 mg/dL

IgA : 419 mg/dL

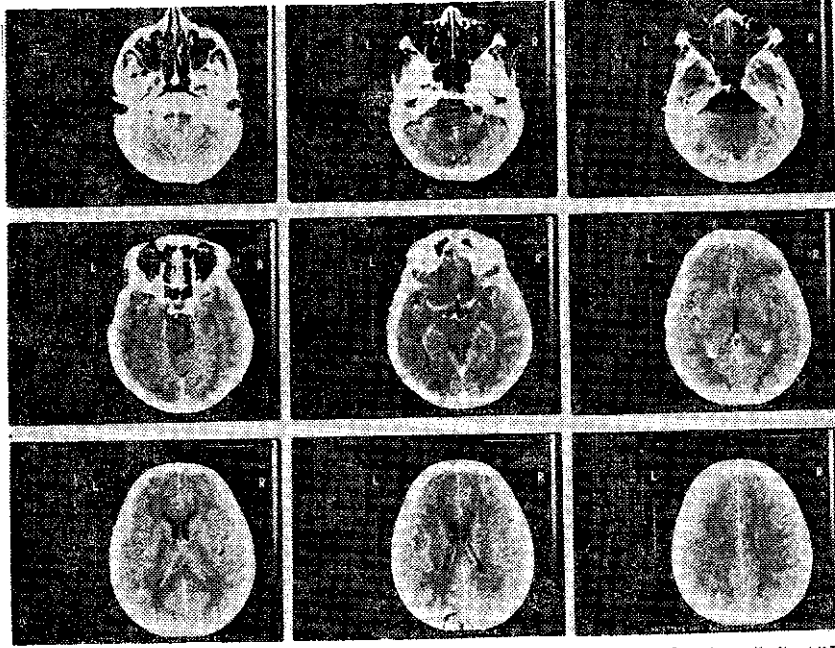
Akciğer radyografisinde sağ üçüncü kosta üzerine süperpoze olmuş dansitenin hastanın geçirdiği bir travmaya bağlı olduğu, onun haricinde patolojik bir konfigurasyonun olmadığı saptandı.

Elektromyografik (EMG) incelemelerde nörojenik ve myojenik bir patolojiye ait herhangi bir bulgu elde edilemedi. Temporal, maseter ve orbita çevresi kaslarında yapılan incelemelerde ne motor ne de duyuusal sinirlerle ilgili bir yetmezlik izlenmedi.

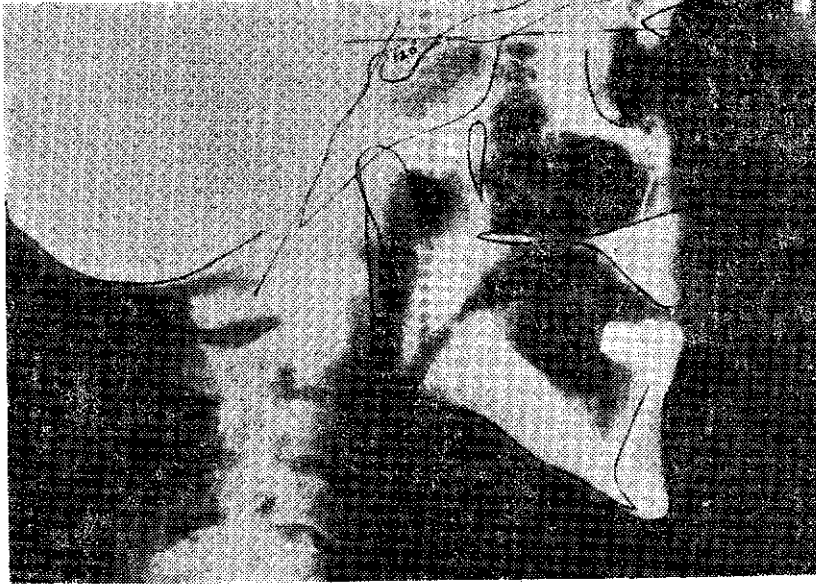
Bilgisayarlı beyin tomografisi (BBT) sonuçları tamamen normaldi (Resim 2).

Sefalometrik kafatası tabanı ölçüm değerleri 120° ile normal sınırlar içindeydi (Resim 3).

FASIAL HEMİATROFİ

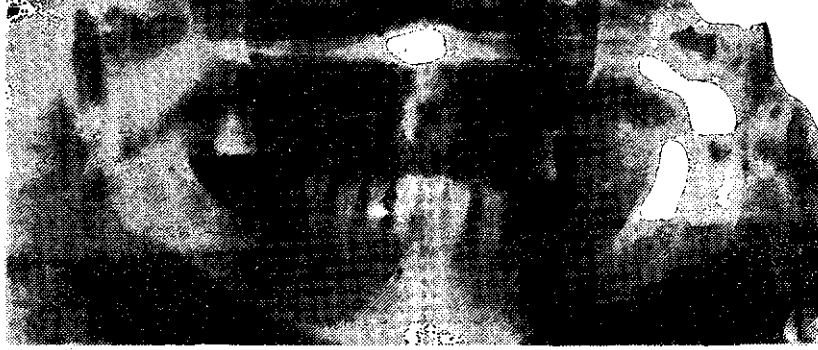

Resim 2. Hastadan alınan bilgisayarlı beyin tomografisi kesit görüntüleri.

Resim 3. Hastanın sefalometrik olarak kafatası tabanı açısının değerlendirilmesi.

Alınan ağız dışı filmlerde atrofinin yalnızca yumuşak dokuyu etkilediği, kemik yapıda herhangi bir asimetrinin mevcut olmadığı; TME'in ise hem radyolojik olarak, hem de bilateral palpasyonla incelenmesinde normal olduğu gözlendi (Resim 4).

Resim 4. TME'in ve alt çene kemiğinin panoramik röntgen filmindeki görüntüsü.

TARTIşMA

Hemifasial atrofi gerçek tabiatı ve etyolojisi henüz anlaşılmamış, ancak yıllardan beri tanınan bir durumdur. Etyoloji, patogenezi ve beraberindeki semptomları hakkında ileri sürülen dşncelerden taraftar toplananları şöyle sıralanabilir :

- 1) Diş ekimi dahil fasial travma sıklıkla etyolojik olarak birinci sırada kaydedilmektedir.
- 2) Genetik faktörler etyolojik olarak önemsiz görünmektedirler.
- 3) İlgili kaslarda dejenerasyonun herhangi bir nörolojik belirtisi yokken de eğer bozukluk splanknokranial gelişimin tamamlanmasından önce başlamışsa, kemik dokusunda da bir atrofinin ortaya çıktığı söylenmektedir.
- 4) Lezyon genellikle trigeminal saha ile sınırlı olduğundan, çoğu olgularda bu sinirle bir ilgisi olduğu iddia edilmektedir (2).

Sagild (6) 1985'de yayınladığı makalesinde, çeşitli yazarların bu hastalığın bazan aynı taraflı serebral disfonksiyonla beraber ol-

duğunu ve aynı taraflı ya da diffüz beyin atrofisi varlığını bildirdiklerini kaydetmektedir. Bizim yaptığımız bilgisayarlı beyin tomografisi incelemelerinde ise normal dışı herhangi bir bulgu izlenmemiştir.

Wolf (8) 20 yıldır izlediği bir hastasındaki birçok nörolojik ve oftalmolojik komplikasyonları sıralamış ve hastalığın etyolojisinde bir «yavaş virüs»ün rol oynaması olasılığını kaydetmiştir. Bizim hastamızda yapılan laboratuvar incelemelerinde latex testinin (—), IgG, M ve A değerlerinin normal sınırlar içerisinde olması en azından bu evrede bir hiperimmün cevabın olmadığını göstermektedir.

Dawson (3) bir bayan hastasındaki fasial hemiatrofinin sarkoidosis'le beraber olduğundan ve kimi yazarların bu hastalığın sıklıkla pulmoner tüberkülozla birlikte görüldüğünü bildirdiklerinden bahsetmektedir. Benzer olarak hastamızın anamnezinde de geçirilmiş bir tbc. olgusu sözkonusudur.

Smith (7) 1977'de hemifasial atrofi 22 yaşındaki bayan hastasında bulguladığı oftalmolojik komplikasyonları; Zafarulla (9) 28 yaşındaki bayan hastasında fasial atrofi ve enoftalmus'un yanısıra rhomboid kasta da atrofi izlediğini; Hickman (5) ise bütün vücutta belirgin bir aynı taraflı etkilenmenin olduğu bir vakasını rapor etmiştir. Bizim olgumuzda ise hastalık oftalmolojik ve diğer komplikasyonlara yol açmamış, yalnızca sağ yüz yarısındaki yapıları etkilemiş durumdaydı.

Crikelair (2) ve arkadaşları, inceledikleri 6 hastanın 5'inde anormal kafatası tabanı açıları, yani bir kifosis (kyphosis) olduğunu, bunun da hastalığın etyolojisinde konjenital bir nörokranial malformasyon olasılığını akla getirdiğini rapor etmişlerdir. Yazarların hastalarında 95° - 114°'ye kadar izledikleri anormal kafatası tabanı açıları hastamızda 120° ile normal sınırlar içinde idi.

Bramley ve Forbes (1) 1960'da alt çenede, nedeni progressif hemiatrofi olan bir fraktür vakası yayımlamışlardır. Bizim olgumuzda yapılan radyografik ve klinik çene kemiği ve eklemdede herhangi bir patolojiyi ortaya koymamıştır.

Foster (4) de eğer bozukluk gelişme döneminde meydana gelirse diş köklerinde gelişimin yavaşladığını ve bu etkinin son derece

lokalize olmasının atrofinin etyolojisinde ileri sürülen nörotrofik teoriyi desteklediğini belirtmektedir. Olgumuzda bozukluk gelişme döneminden sonra ortaya çıktığı için bu konu karşılaştırılamamıştır.

Olgumuzda BBT ve EMG ile edindiğimiz bulguların tamamen normal olması serebral ve nörojenik bir patolojinin olmadığının delilidir. Ancak bir dönem için fark ettiği konuşmada kesiklik, kas çekilmeleri, dil ısırması gibi haller geçici bir süre için serebral etkilenmenin söz konusu olabileceğini akla getirmektedir.

Sonuç olarak aldığımız anamnez ve yaptığımız çeşitli incelemelerin ışığında, bu vakanın etyolojisinde hastanın geçirdiği tüberküloz tablosunun baş etken olabileceği ve belki lokal etkilerin de hızlandırıcı bir unsur olarak düşünülebileceği kanısına varılmıştır.

Ancak hastalığın gerçek etyolojisi ve yapısı ile ilgili bilgilerin hl yetersiz kaldığı ve konunun daha geniş araştırma ve zamana gereksinim gösterdiği, bu olgu ile bir kez daha ortaya konmuştur.

ÖZET

Fasial hemiatrofi ender görülen fakat iyi bilinen bir hastalıktır. Deri, subkutanöz dokular, kas, kartilaj veya kemiğin yüzün yarısını tutan ilerleyici atrofi ile karakterizedir. Raporumuzda 59 yaşındaki erkek hastamızda sağ yüz yarısını tutan, belirgin bir atrofi gözlenmiştir. Yapılan radyolojik, laboratuvar, BBT ve EMG incelemeleri normal olarak izlenmiştir.

Bilgi ve bulgular konunun etyolojik ve teraptik olarak daha birçk araştırmayı gerektirdiğini ortaya koymaktadır.

SUMMARY

FACIAL HEMIATROPHY : A CASE REPORT

Facial hemiatrophy is a rarely seen bu well known disease. It is characterized with progressive hemiatrophy of facial skin, subcutaneous tissues, muscle and cartilage or bone. In our case, a pro-

FASIAL HEMİATROFİ

minent atrophy was observed on the right side of the face of a 59 year - old male patient. The laboratory, EMG, CT and other radiographic examinations revealed normal values. In the light of knowledge and evidences it is concluded that hemifacial atrophy requires further investigation etiologically and therapeutically.

KAYNAKLAR

- 1 — Bramley, P., Forbes, A. : A Case of Progressive Hemiatrophy Presenting With Spontaneous Fractures of the Lower Jaw. *British Medical Journal*, 14 : 1476-1478, 1960.
- 2 — Crikelair, G.F., Moss, M.L., Khuri, A. : Facial Hemiatrophy. *Plastic and Reconstructive Surgery*, 29 : 5-13, 1962.
- 3 — Dawson, T.A.J. : Facial Hemiatrophy (Parry-Romberg Syndrome). *British Journal Dermatol.*, 78 : 545-546, 1966.
- 4 — Foster, T.D. : The Effects of Hemifacial Atrophy on Dental Growth. *British Dental Journal*, 146 : 148-150, 1979.
- 5 — Hickman, J.W., Sheils, W.S. : Progressive Facial Hemiatrophy. *Archives of Internal Medicine*, 113 : 716-720, 1964.
- 6 — Sagild, J.C., Alving, J. : Hemiplegic Migraine and Progressive Hemifacial Atrophy. *Annals of Neurology*, 17 : 620, 1985.
- 7 — Smith, B., Guberina, C. : Coloboma in Progressive Hemifacial Atrophy. *American Journal of Ophthalmology*, 84 : 85-89, 1977.
- 8 — Wolf, S.M., Verity, M.A. : Neurological Complications of Progressive Facial Hemiatrophy. *Journal of Neurology, Neurosurgery and Psychiatry*, 37 : 997-1004, 1974.
- 9 — Zafarulla, M.Y.M. : Progressive Hemifacial Atrophy : A Case Report. *British Journal of Ophthalmology*, 69 : 545-547, 1985.